

Eigenaren en bewoners van 't Huijs te Vroech Op in de Zijpe

J.N. de Wit

Inleiding

Het jaar 2003 werd uitgeroepen tot het jaar van de boerderij en loopt alweer ten einde. Er kan met succes op dit jaar worden teruggezien, waarin vele activiteiten hebben plaatsgevonden, met de boerderij als thema. Er zijn vele lezingen gehouden en in de diverse musea waren exposities samengesteld om de stolp wat meer onder de aandacht te brengen, en met succes. De gemeente Zijpe kan, als bekroning van dit boerderijjaar, terugzien op de totale restauratie van de oudste stolp op haar grondgebied (zie de omslagfoto van Ed Barendregt op ons vorige nummer). De zeer kostbare en omvangrijke herstelwerkzaamheden aan dit Rijksmonument werden verricht in opdracht van de tegenwoordige eigenaar, de heer M.J. Tuinman. Het omvangrijke project werd uitgevoerd onder de deskundige leiding van bouwkundige mevrouw Melanie Balledux van de gemeente Zijpe.

Nu de werkzaamheden nagenoeg zijn afgerond en de boerderij weer in zijn volle pracht staat te stralen, lijkt het een goede gelegenheid om via "de Zijper Historie Bladen" te besluiten met enige gegevens over de eigenaren en bewoners.

De eerste kleine boerderij

De eerste eigenaar van een boerderij op deze plaats was Pieter Heijndricksz van Bijleveld. Pieter Heijndricksz werd in 1540 op de boerderij Hoochcamer aan de Veenweg tussen Amstelveen en Ouderkerk geboren. Deze koopman, die later in de Warmoesstraat in Amsterdam woonde, kocht op 28 mei 1597 ruim 25 morgen land nabij de Zijper sluis in polder F, parck b. van de nauwelijks drooggevalen polder Zijpe. Kort na de aankoop ging hij met zijn tweede vrouw, Judick Evertsd. in Alkmaar wonen en liet, in 1600, een kleine boerderij bouwen op zijn pas verworven land in de Zijpe. Deze eerste boerderij zal een langhuisstolp zijn geweest, met een stenen voorhuis en een houten bedrijfsgedeelte gedekt met riet. Onze schilder Rembrandt heeft er velen van dit type uit de omgeving van Diemen afgebeeld.

Op de eerste steen, die in de gevel werd aangebracht zijn twee personen te zien die een boom planten met het jaartal 1600.

Door de betrokkenheid van Pieter Heijndricksz bij en als heemraad en hoofdingeland van de nieuwe polder werd hij wel Pieter Sijp heer genoemd. Vanzelfsprekend werd de boerderij niet door Sijp heer en ook niet door de nog komende eigenaren zelf gebruikt, maar aan boeren verpacht. Op 20 november 1610 overleed de eerste eigenaar en bouwer van het Huijs te Vroech op, waarna hij in de grote kerk van Alkmaar werd begraven. Zijn vrouw Judick, die op 6 januari 1612 overleed, werd in het zelfde graf bijgezet.

Een zoon' Jacob Pietersz Hoochcamer, verwierf in 1619 zijn vaders bezit in de Zijpe.

De boerderij droeg toen al de huidige naam. Zijn bezitting werd omschreven als 25 morgen en 372 roeden land, met de woning daerop staende, genaemt 't Huijs te Vroech op, gelegen in de Zijpe in de grote F, strekkende van de Grootesloots kae tot aen de Ruijgewech, in de kleine b.

Jacob noemde zich Hoochcamer, naar de boerderij aan de Amstel, waarop hij in 1578 was geboren uit zijn vaders eerste huwelijk met Adriaentgen Adriaensdr.

Op 41 jarige leeftijd was hij zijdelaken koopman en raad van de vroedschap van Amsterdam. Hij bekleedde vele functies, waardoor hij tot de meest vooraanstaande burgers van de stad behoorde. Op 21 oktober 1601 was hij getrouwd met Ida Hendricksdr. Cort.

Na het overlijden van dit echtpaar kwamen in 1641 de Zijper bezittingen in handen van de kinderen van Pieter van Papenbrouck en Wendela de Graef. Pieter die juist voor de overschrijving was overleden, liet een vermogen na van 100.000 gulden. Aanvankelijk kreeg Wendela de boerderij op haar naam en na haar tweede huwelijk, haar echtgenoot Willem Schrijver. Na Wendela's dood in 1653 werd Jacob Pietersz van Papenbrouck, een zoon uit haar eerste huwelijk, eigenaar.

Na diens dood, erfde zijn zuster Alida van Papenbrouck de boerderij met het bijbehorende land en bleef zij als eigenaresse fungeren tot aan haar overlijden in 1656.

Alida was in 1655, juist een jaar voor haar dood, in het huwelijk getreden met Dr. Gerard Bicker van Swieten. Dr. Gerard was een goede partij, want een aanzienlijk man, die in 1674 voor een vermogen van 140.000 gulden werd aangeslagen. Door het overlijden van zijn echtgenote Alida werd Bicker ook nog eigenaar van het Zijper bezit.

Toen hij in 1658 met zijn nicht hertrouwde kwam de jeugdige Alida Bicker uit zijn eerste huwelijk in het bezit van 't Huijs te Vroech op. Toen twee jaar later ook Alida kwam te overlijden, werd in 1660 de jonge Willem Willemsz Schrijver eigenaar. Hij was een zoon van Wendela de Graeff en haar tweede echtge-

Tegels uit de boerderij 't Huijs te Vroech Op.

Muuranker op de boerderij 't Huijs te Vroech Op.

noot Willem Schrijver. Behalve de boerderij werd Willem Jr. van moederszijde ook nog een fortuin van 580.000 gulden in de schoot geworpen.

Nieuwbouw

Op 14 februari 1673 trouwde de gefortuneerde Willem Schrijver met Margaretha Six, dochter van een eveneens welgestelde lakenkoopman uit Amsterdam. Het ligt voor de hand te veronderstellen, afgaande op het jaartal 1670 dat vermeld werd op een eerste steen,

dat de herbouw van de huidige bouwmassa plaatsvond in opdracht van deze welgestelde familie Schrijver. Wellicht was de vorige boerderij, die nog maar 70 jaren oud was, verbrand. Uit onderzoek blijkt ook dat herbouw van boerderijen meestal werd uitgevoerd na een brand en op dezelfde plaats. Zowel de eerste steen uit de verbrande boerderij als de nieuwe met het jaartal 1670, werden in de herbouwde gevel aangebracht.

Kort nadat de boerderij voltooid was, werd de naam van een pachter genoemd. Het was Jan Jansz Kuijper die de stolp samen met zijn vrouw, "knecht en meijt" bewoonde. Woningen voor een vaste arbeider waren destijds nog onbekend. Het was tot in de tweede helft van de 19de eeuw nog de gewoonte dat personeel op een boerderij kost en inwoning genoot. Kuijper hield er 14 koeien op na en bedreef wat akkerbouw, zodat hij wel wat personeel kon gebruiken. De eigenaren zelf zullen hun boerderij niet vaak bezocht hebben, daar Willem Schrijver vroegtijdig kwam te overlijden. Zijn vrouw Margaretha Six trouwde met Johan de Vries, een koopman die handelde op Italië en later nog burgemeester van Amsterdam zou worden. Omdat beide huwelijken kinderloos bleven ging het van Wendela de Graaf, de schoonmoeder van Margaretha Six, afkomstige fortuin, inclusief de boerderij in de Zijpe, naar Wendela's nog in leven zijnde broer en zuster, Mr. Andries en Christina de Graeff.

In 1680 erfde Mr. Andries' dochter Arnoldina de Graef de boerderij weer van haar vader. Maar ook zij zou kinderloos sterven, waarna Arnoldina's zuster Alida het beheer kreeg over het Huijs te Vroech op. Doordat het economisch tij begon te veranderen en boerderijen en landerijen langzamerhand minder rendabel werden, besloten veel kooplieden die vroeger grote sommen geld hadden geïnvesteerd in droogmakerijen, nu langzamerhand hun bezittingen af te stoten en te verkopen aan hun pachters of aan plaatselijke boeren.

Ook het Huijs te Vroegh op, werd na het overlijden van Alida de Graeff, met het bijbehorende weide- en zaadland verkocht. Niemand van de vele belanghebbende erven van Alida was meer geïnteresseerd in de boerderij. Daarom werd het Huijs te Vroegh op in Alkmaar op een openbare veiling verkocht. Op de 29ste december 1737 ging de bezitting voor 3348 gulden in andere handen over. Koper werd de daar wonende Jan Jansz Dubbeld.

De toenmalige pachter Dirk Luijtjes mocht volgens oud gebruik zijn pachtjaren uitzitten, waardoor hij het land nog tot Kerstmis 1740 en de boerderij tot 1 mei 1741 kon blijven gebruiken.

Eigenaar én bewoner

Daarna betrok Dubbeld zijn boerderij en ging deze als eerste van de vele eigenaren zelf exploiteren. Dubbeld's voorgangers hadden dat nooit gedaan. Zij verbleven wel regelmatig op hun bezittingen, maar dan wel om zich te verpozen. De vrouw van de pachter moest dan voor hun pachtbaas een z.g. Heerschapsvertrek gereed houden en tegen een vergoeding hun maaltijden verzorgen. Het ging Dubbeld, zoals zeer vele boeren in die tijd, niet voor de wind

en hij besloot het verlies te beperken door de boerderij weer van de hand te doen. Koper voor 3248 gulden, nog steeds met 25 morgen land, werd de Alkmaarder Cornelis van Eijck, die tot zijn dood in 1751 eigenaar bleef.

Maria Marchant, gehuwd met Mr. Adriaen Baert, was door Cornelis van Eijck tot universeel erfgenaam benoemd. Via hun dochter Elisabeth kwam de boerderij in handen van de familie De Carpentier.

De Polders

In 1801 werd Pieter Johannes Polder eigenaar van de hoeve die daarvoor 6000 gulden had moeten neertellen. Pieter was afkomstig uit Balk in de provincie Friesland.

In 1832 vermeldde het kadaster de erven van Pieter Polder en Geertje Mayering als eigenaren. Vanaf 1838 tot 1864 waren dat eerst Wijbrant en IJda Polder en vervolgens Tjerk Polder en zijn vrouw Aagje Bijwaard. Tjerk overleed de 27ste augustus 1877 op 80 jarige leeftijd aan de Omval bij Alkmaar, maar zijn erven zouden nog tot 1886 in het bezit van de boerderij blijven. Daarna pachtte Arie Schouten de boerderij, maar hij verwierf het bezit door zijn huwelijk met Geertje Polder. Zij kregen samen drie kinderen, Tjerk, Aaltje en Nicolaas. Tjerk, die op 19 december 1886 was geboren, kreeg later het Huijs te Vroech op, op zijn naam, nadat eerst moeder Geertje in 1895 en daarna vader Arie op 9 juli 1908 waren overleden. Tjerk was naar zijn grootvader van moederszijde vernoemd. Hij zou ongehuwd blijven. Na zijn overlijden werd de boerderij aangekocht door Johan Dapper en zijn vrouw Aafje Groot.

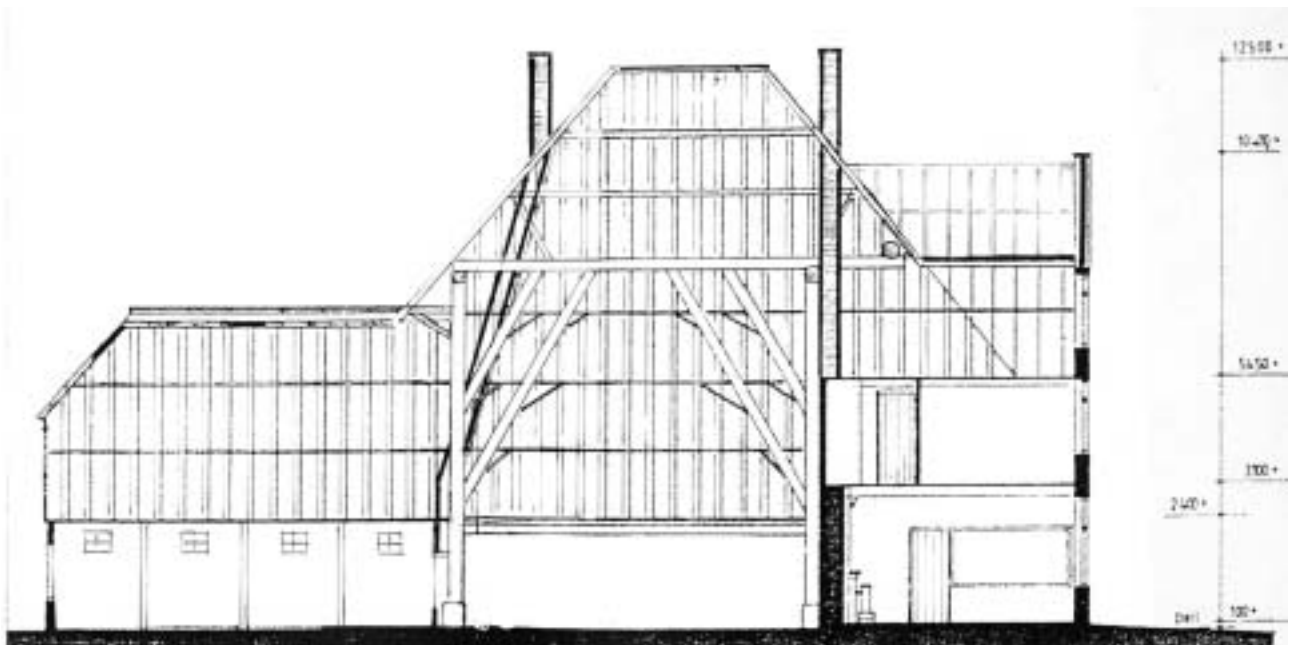
De Dappers

Zij waren afkomstig uit Schoorl en boerden aan de overzijde van het Noord-Hollands kanaal. Zij kochten de boerderij van Tjerk Schouten voor hun zoon Laurentius Dapper, die op 11 april 1874 te Schoorl werd geboren en die in 1924 trouwde met Catharina Visser van Dijkstal, aan de Westfriesedijk tussen St. Maarten en Eenigenburg. Catharina was daar op 16 oktober 1900 geboren. In 1924 pachtte Lou Dapper de boerderij van zijn vader. Omstreeks 1955 kocht hij de boerderij uit de boedel, waarna het bezit op zijn naam kon worden overgeschreven. Zijn zoon Jan Dapper, die op 21 maart 1925 op de boerderij bij de Zijpersluis werd geboren, volgde samen met zijn vrouw Alida Zut zijn vader weer op. Samen hebben zij de boerderij van 1969 tot 1986 in eigendom gehad. Jan renteniert nu in St. Maarten nadat hij zestig jaar op de boerderij gewoond en gewerkt heeft. Zijn interesse en belangstelling voor het ouderlijk huis hebben bij de 78-jarige Jan Dapper een waardevolle herinnering nagelaten, waardoor veel van hetgeen in zijn leven aan het Huijs te Vroegh op is veranderd, nog kon worden vastgelegd en opgetekend.

Vanaf 1986 tot 1989 oefenden hier als laatste de familie van der Meulen het boerenbedrijf uit. Daarna is 't Huijs te Vroegh op, met z'n rijke historie in handen van particulieren gekomen en uitsluitend als woonboerderij in gebruik geweest. In het jaar van de boerderij 2003 is het waardevolle pand, zoals gezegd, door de heer M. Tuijnman in oude luister hersteld.

Bronnen

P. Dekker, Oude boerderijen en buitenverblijven langs de Zijper Groteloot, deel 2a.
Archief van het Kadaster te Alkmaar

Doorsnede.